

જન્મશતાબ્દી પુસ્તકમાળા

ગાયત્રી સાધનાની ઉપલબ્ધિઓ

ગાયત્રી મંત્ર અમારી સાથે સાથે :

ॐ, ભૂર્ભુવઃ સ્વઃ તત્સવિતુર્વરેણ્યં ભર્ગો- ।
દેવસ્ય ધીમહિ ધિયો યો નઃ પ્રચોદયાત્ ॥

અખિલ વિશ્વ ગાયત્રી પરિવાર

<http://awgp.org>

गायत्री साधनानी उपलब्धिओ

गायत्री मंत्र अमारी साथे साथे :

ॐ, ભૂર્ભુવઃ સ્વઃ તત્સવિતુર્વરેણ્યં ભર્ગોદેવસ્ય ધીમહિ ધિયો યો નઃ પ્રચોદયાત્ ॥

દેવીઓ તથા ભાઈઓ !

ગાયત્રી મંત્રના મહિમા વિશે આ મંત્રથી શું લાભ થાય છે તેના વિશે અથર્વવેદમાં એક ખૂબ જ સરસ સાબિતી આવે છે. અથર્વવેદ કરતાં વધારે સારી બીજી કઈ સાબિતી જોઈએ ? બેટા ! તેના કરતાં વધારે સારી સાબિતી બીજી કોઈ નથી. તેમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે તેની અંદર જે સાત લાભ રહેલા છે તેમાંથી પાંચ ભૌતિક છે અને બે આધ્યાત્મિક છે. ગાયત્રી મંત્રના સાત લાભો છે. ગાયત્રીના સાત વિદ્યાર્થીઓ છે. સાત વિદ્યાર્થીઓને સાત ઋષિઓ પણ કહેવામાં આવ્યા છે. આ સાત લાભોમાં પાંચ સાંસારિક છે અને બે આધ્યાત્મિક છે અને બે આધ્યાત્મિક છે. બંનેને ભેગાં કરવાથી સાત લાભો થઈ જાય છે અને મનુષ્યના જીવનની પ્રગતિની તમામ જરૂરિયાતો છે ? તમારામાંથી મોટા ભાગના લોકોને આ મંત્ર આવડતો જ હશે. જો યાદ ના હોય તો તમે સમજી લો અને પછીથી તેને યાદ કરી લેજો આ મંત્ર છે.

ઓમ સ્તુતામયા વરદા વેદમાતા પ્રચોદયન્તાં પાવમાની દ્વિજનામ ॥

આયુઃ પ્રાણં પ્રજાં પશું કીર્તિં દ્રવિણં બ્રહ્મવર્ચસમ્ મહ્યં દત્વા વ્રજત બ્રહ્મલોકમ્ ॥

ગાયત્રીના પાંચ મુખ બતાવવામાં આવ્યાં છે તે પાંચ ભૌતિક લાભો છે. આ ભૌતિક લાભો ક્યાં ક્યાં છે ? ભૌતિક લાભોમાં કહેવામાં આવ્યું છે, આયુ, એટલે કે માણસનું દીર્ઘજીવન. વ્યક્તિ ગાયત્રીની ઉપાસનાથી દીર્ઘજીવી બની શકે છે. તો શું આ સાચું છે ? શું એવી કોઈ દવા છે ? શું આ કોઈ લાંબા આયુષ્ય માટેનો કાયાકલ્પ છે ? તેમાં કોઈ જાદુ કે દવા નથી.

માત્ર એક જાદુની જરૂર છે અને તેનું નામ છે - સંયમ. જો તમારા જીવનમાં સંયમ આવી જાય તો ચોક્કસ રીતે તમે નીરોગી રહી શકો છો અને દીર્ઘજીવી પણ બની શકો છો. દીર્ઘજીવન તો આપણે બગાડ્યું છે. અલ્પાયુ અને બીમારીઓ તો આપણે ઊભી કરી છે. આપણે જ તેમને બોલાવીએ છીએ. વહેલું મોત આપણે જ બોલાવીએ છીએ અને બીમારીઓને પણ આપણે જ બોલાવીએ છીએ સૃષ્ટિના કોઈ પ્રાણી પાસે બીમારીઓ આવતી નથી. દરેક માણસ, દરેક પ્રાણી જન્મે છે, મોટા થાય છે. વૃદ્ધ પણ થાય છે અને સમય આવે ત્યારે મોતના મુખમાં પણ ચાલ્યાં જાય છે, પરંતુ બીમારીઓનો જેવો હુમલો માણસ પર થાય છે એવો બીજા કોઈ પ્રાણીની ઉપર થતો નથી. તેનું શું કારણ છે તે કહો, ભાઈ સાહેબ, કોઈ કારણ નથી. માત્ર એક જ કારણ છે કે બીજાં પ્રાણીઓ પ્રકૃતિની પ્રેરણાથી સંયમશીલ જીવન જીવે છે, મર્યાદાઓમાં રહે છે, કાયદા કાનૂનનું પાલન કરે છે, પ્રકૃતિની આજ્ઞાનું ઉલ્લંઘન કરતાં નથી, જ્યારે માનવી ડગલે ને પગલે તેનું ઉલ્લંઘન કરતો રહે છે અને અસંયમી જીવન જીવે છે. હકીમ લુકમાન એવું કહેતા હતા કે માણસ પોતાની જીભથી જ પોતાની કબર ખોદે છે. તેમનો ઇશારો અસંયમ વિશે હતો, જે આપણામાં દરેક સ્તરે રહેલો છે.

ગાયત્રી મંત્રનો જપ કરવાનો ઉદ્દેશ્ય એ છે કે માણસના વિચારો અને તેના ચિંતનમાં ફેરફાર થવો જોઈએ. માણસનું વ્યક્તિત્વ અને ચિંતન શુદ્ધ તથા પવિત્ર થવા જોઈએ. જો આવું થઈ શકે તો જ તમને તેનો લાભ મળી શકશે. ભલે તે સાંસારિક હોય કે આધ્યાત્મિક હોય. જો તમારા જીવનમાં ફેરફાર નહિ થાય તો કોઈ લાભ નહિ મળે.

જો તમારા જીવનમાં ગાયત્રી ઉપાસનાએ કોઈ ફેરફાર કર્યો ન હોય, જો તમને કોઈ પ્રકાશ આપ્યો ન હોય અને તમારું જીવન સામાન્ય લોકોના જેવું નિમ્ન કક્ષાનું અને પછાત જ હશે તો હું તમને કહું છું કે કોઈ પણ મંત્ર જેમાં ગાયત્રી મંત્ર પણ સામેલ છે, જેમાં ગીતા પણ સામેલ છે, તે તમને કોઈ પણ જાતનો ફાયદો પહોંચાડી શકશે નહિ. ગાયત્રી મંત્ર જ્યારે શરીરમાં પ્રવેશ કરે છે ત્યારે તે ક્યાં રૂપમાં આવે છે ?

ते संयमना रुपमां आवे छे. माणस संयमी बनतो जाय छे. ज्यारे ते संयमी बने छे त्यारे ते दीर्घजुवी बनी जाय छे. घणां वर्षो सुधी जुवतो रहे छे, नीरोगी रहे छे.

गायत्रीनो बीजो सौथी मोटो जे गुण छे, जेनी उपरथी ज गायत्री शब्द बन्यो छे - 'गय' . गायत्री कोने कहे छे ? संस्कृतमां प्राणने 'गय' कहे छे. प्राणने मजबूत बनावनारी, प्राणने ताकात आपनारी, प्राणनुं प्राण (रक्षण) करनारी शक्तिने गायत्री मंत्र कहे छे. प्राण कोने कहे छे ? बेटा, हिंमतने प्राण कहे छे, बहादुरीने तथा साहसने प्राण कहे छे. दुनियांमां जेटला पण प्रगतिशील लोको थया छे, ते बधा ज लोकोमां कोईक ने कोईक गुण रह्यो होय के ना रह्यो होय, विद्या होय के ना होय, शारीरिक बल होय के ना होय, परंतु अेक वस्तु चोक्कस रही छे - सारां कामो करवा माटेनुं साहस. भराब कामो माटे नहि. भराब कामो माटेनुं साहस तो डाकुओ पासे पण होय छे, योरो पासे पण होय छे, लुटाराओ अने बढमाशो पासे पण होय छे. हुं तेवा साहसनी वात नथी करतो. आवी दानतथी प्राण आवतो नथी, प्राण इक्त सारां कामो माटे ज आवे छे. सारां कामो माटे हिंमतनी जरुर होय छे अने माणस अे हिंमतना आधारे ज आगल वधतो जाय छे. सङ्गताना द्वारा दरेक माटे भुल्ला ज छे, परंतु तेमां प्रवेश करवो अे मात्र अेवा लोकोनुं ज काम छे के बहादुर छे, जेओ हिंमतवान छे, लडायक छे, जेमनी अंदर बहादुरी छे, जेमनी अंदर साहस छे.

बहादुरी, साहस, हिंमत अे बधी आपणा मनःक्षेत्रनी क्षमताओ छे. मने भबर केवी रीते पडे के गायत्री मंत्र तमारी पासे आव्यो के नहि ? हुं केवी रीते जाणुं के गायत्रीनी झिलोसोझीनुं तमे अध्ययन कर्युं के नहि ? हुं केवी रीते मानुं के तमाहुं अनुष्ठान सायुं थयुं छे के नहि ? मारे तो आ ज बे वातो उपरथी मानवुं पडशे. तमने ताव आव्यो छे के नहि ते मने केवी रीते भबर पडे ? ताव जाणवानी अेक ज रीते छे के तमाहुं शरीर गरम होवुं जोछअे, तो हुं मानुं के तमने ताव छे.

..૫..

ગાયત્રી મંત્રની ઉપાસના વાસ્તવમાં તમે કરી છે કે નહિ, તેની પરખ કરવી હોય તો તમારા મનઃક્ષેત્ર વિશે મારે એક જ જાણકારી મેળવવી પડશે કે તમારી અંદર બહાદુરી અને હિંમત છે કે નહિ. હિંમતના અભાવે, શરીરની તાકાતના અભાવે માણસને હાલવું-ચાલવું પણ અઘરું થઈ પડે છે, ઊભા રહેવું પણ મુશ્કેલ થઈ જાય છે અને અંદરની હિંમતને જેને હું પ્રાણ કહું છું, તે પ્રાણના અભાવે માણસ પોતાના નાના નાના સંકલ્પો પણ પૂરા કરી શકતો નથી. ગાયત્રી મંત્રના જપ કરીશું, અમુક કામો કરીશું, બીડી પીવાની બંધ કરીશું, સવારે વહેલા ઊઠીશું, અરે સાહેબ ! બે ચાર દિવસ તો થયું, પણ પછી બંધ થઈ ગયું. કેમ સાહેબ ? કેમ ના થઈ શક્યું ? અરે સાહેબ, શક્તિ નથી, ઊઠ્યા તો ખરા, પણ તાકાત નથી, ફટ લઈને જમીન પર પડી ગયા. તેને અંદરની બહાદુરી કહે છે, તેને સંકલ્પશક્તિ કહે છે. તેને ઇચ્છાશક્તિ કહે છે, 'વિલ પાવર' કહે છે અને બીજાં ઘણાં બધાં નામો હોઈ શકે છે. જેને હું બહાદુરી કહું છું, તે આપણા મનઃક્ષેત્રમાં પ્રવેશ કરે છે. ગાયત્રી બહાદુરીના રૂપમાં આવે છે અને બહાદુરીના રૂપમાં આવી જાય તો નાના નાના શક્તિહીન માણસો પણ દુનિયામાં શું નું શું કરી શકે છે.

“આયું પ્રાણં પ્રજામ્” . ગાયત્રી ઉપાસનાનું એક પરિણામ છે - પ્રજામ્, સંતાન. તમે ગાયત્રી મંત્રનો જપ કરશો તો તમારે ત્યાં બાળકો પેદા થઈ જશે ? ના બેટા, તમારે ત્યાં બાળકો પેદા નહિ થઈ જાય. તમારે ‘પ્રજાં’ શબ્દનો અર્થ સમજવો જોઈએ. તે માત્ર બાળકોના જ અર્થમાં વપરાયો નથી. આપણી પાછળ ચાલનાર અને સહયોગ આપનારાઓને પ્રજા કહેવામાં આવે છે. પાછળ ચાલનારાઓનું સ્તર, સાથીદારોનું સ્તર એ પ્રજા કહેવાય છે. ગાંધીજીની પ્રજાનું નામ કહો. ગાંધીજીની પ્રજાનું નામ, ગાંધીજીના દીકરાઓનાં નામ છે -જવાહરલાલ નહેરું, સરદાર પટેલ, રાજેન્દ્રબાબુ, સુભાષચંદ્ર બોઝ, પદ્મભિ સીતારમૈયા. હજુ વધારે જણાવું ? ચાલો, બીજાં નામ જણાવું- ડો. રાધાકૃષ્ણ, જાકિર હુસેન. આ બધા કોણ છે ? આ તેમના સંતાનો છે. સંતાનો શું હોય છે ? સંતાનો સ્ત્રીના પેટમાંથી પેદા થતાં બાળકોને જ કહેવામાં આવતા નથી.

संतानो तेमने कहे छे के जेओ पाछण चालता होय, गोत्र चाले छे ते बे आधार पर चाले छे. अेक तो वंशपरंपराथी गोत्र चाले छे अने बीजुं शिष्य परंपराथी गोत्र चाले छे.

संतानो तमारा होय के पारकां होय, हुं स्तर अने गुणवत्तानी, संख्यानी दृष्टिअे तो इतरां-बिलसां पण घणां संतानो पेदा करे छे. जो संख्याने ज लगवाननी कृपा मानवामां आवती होत तो हुं कहुं छुं के लगवान लुंड उपर ज सौथी वधारे प्रसन्न थाय छे. लुंडणी अेक ज वारमां बार-बार बख्यां पेदा करे छे अने आभा वर्षमां २४ बख्यां आपे छे. मानी लो के आभी जिंदगीमां दस वर्ष जिवती रहे तो ते अढीसो बख्यां पेदा करी दे छे. आ सौथी मोटी कृपा ज कहेवाय. आ संतान नथी. हुं तो तमने कवोलीटीनी वात कहुं छुं, परंतु जयां माता अने पिता पोताना जिवन अने चरित्रने अेवुं बनावता होय के जेथी बीजुं ज जोहुं बनतुं होय त्यां कवोलीटीनी वात केवी रीते थई शके ? जेवा बीबामां माटी लरवामां आवे तेवां ज रमकडा तैयार थाय छे. जो मातापिता पोताना स्तरने गुणवत्तायुक्त बनावी शकवामां समर्थ होय तो तेमना संतानो, प्रजा पण अेवा ज बनी शके छे.

गायत्री मंत्र विशे अेवुं कहेवामां आव्युं छे के ते प्रजा आपे छे अने योथी वस्तु कई आपे छे ? माणसने योथी वस्तु आपे छे -कीर्ति., कीर्ति अने ज्यातिमां इरक छे अे तमे ध्यानमां राभजो. ज्याति शुं होय छे ? ज्याति अेवी होय छे के ज पैसाथी ખरीदी शकाय छे, परंतु कीर्ति पैसा आपीने ખरीदी शकाती नथी. अत्रे कीर्ति शब्द आव्यो छे, ज्याति शब्द नहि. तमे जे गायत्री मंत्रनी उपासना करो छो अने बीज मंत्र आपणी संस्कृतिनुं मूण छे. जो तमे उपासना करी होय तो तमारे अे जाणवुं जोधअे के तमे साथी उपासना करी छे के नथी करी. तमारी कीर्ति वधे छे के नहि. कीर्ति कोने कहे छे ? बेटा ! कीर्ति तेने कहे छे के जे माणस पोताना व्यक्तिगत जिवनमां प्रामाणिक होय छे, ते प्रामाणिक माणस पर बीजा लोको पण विश्वास करे छे अने तेने सहयोग पण आपे छे अने जे माणसने सहयोग मणे छे ते संपन्न बने छे.

સંપન્ન બનવાના આ ચાર પગથિયાં છે. તમે ગમે ત્યાં જાઓ, દુનિયામાં દરેક ક્ષેત્રમાં નેતા થયા હોય કે કોઈ મહાપુરુષ બન્યા હોય અથવા વ્યાપારિક ક્ષેત્રમાં કોઈ સંપન્ન માણસ થયા હોય જો કે કાયમી પ્રગતિ તો માત્ર તેમની જ થાય છે, જેમણે પોતાની જાતને પ્રામાણિક સાબિત કરી છે. અમે સાચા અને ઈમાનદાર છીએ. જે વાયદો કરીએ છીએ તેને પૂરો કરીએ છીએ, અમારું જે વચન હોય છે તે ક્યારેય ખોટું હોતું નથી. જેણે પોતાની જાતને આવી રીતે પ્રામાણિક સાબિત કરી દીધી હોય તેવા પ્રામાણિક માણસની ઉપર લોકોએ વિશ્વાસ કર્યો છે, ભરોસો મૂક્યો છે.

ગાયત્રી મંત્ર કેવી રીતે કીર્તિ પ્રદાન કરે છે ? કીર્તિ તેને કહે છે, જેમાં માણસને ગર્વનો અનુભવ થાય છે. હું આખું જીવન એવી રીતે જીવ્યો છું કે જેનાથી મને ગર્વ અને સંતોષ છે. દુનિયાએ જે માણસની પ્રશંસા કરી તે માણસને પણ સંતોષ થઈ શકે છે. માણસ પ્રશંસાનો કેટલો ભૂખ્યો છે ! તેના માટે કેટલી ભાગદોડ કરે છે ? પ્રશંસા માટે કેટકેટલાં વલખાં મારે છે ? કોઈ કપડાં પહેરે છે, તો કોઈ ફેશન કરે છે. કોઈ મકાન બનાવે છે, તો કોઈ લગ્ન પ્રસંગોમાં ધૂમ ખર્ચા કરે છે. કોઈ જાહેરાતો કરાવે છે, તો કોઈ પોતાના નામની તકતી મુકાવે છે.

માણસ કેટકેટલાં ખેલ ખેલતો રહે છે, પરંતુ કીર્તિ માટે તમારે આ બધા ચમત્કારો કે નાટકો કરવાની જરૂર જ નથી. જો આપણી અંદર ગાયત્રી મંત્ર આવી જાય તો આપણી અંદર એવી પ્રામાણિકતા પેદા થશે કે જે ચોક્કસ રીતે આપણને કીર્તિ અપાવવામાં સમર્થ નીવડશે અને જો તમે કીર્તિવાન હશો તો તમે સફળ અને સંપન્ન પણ બનીને જ રહેશો.

મિત્રો ! “આયું, પ્રાણં, પ્રજાં, પશું, કીર્તિમ્” પછી ‘દ્રવિણ’ એટલે કે ધન વિશે પણ હું તમને કહી ચૂક્યો છું કે ધનનું પ્રમાણ એ કોઈ કૃપા નથી. તમે એવું માનતા હોય કે ધનનું પ્રમાણ વધારે હોવું એ જ મોટું સૌભાગ્ય છે, તો તે માન્યતા ખોટી છે. ધનનો સદુપયોગ થવો જોઈએ. ધનનો ઉપભોગ નહિ, પણ ઉપયોગ થવો જોઈએ. જેમની પાસે થોડાક જ પૈસા છે તેમણે દુનિયામાં સારી રીતે ધનનો ઉપયોગ કરી બતાવ્યો છે.

તેમના જેટલો લાભ તો લખપતિ, કરોડપતિ કે અબજોપતિ પણ ના ઉઠાવી શકે. ધનની સમસ્યા, આર્થિક સમસ્યા ત્રણ બાબતો ઉપર ટકેલી છે. એક તો માણસ પરિશ્રમ કરતો હોય, મહેનતુ હોય. જે માણસ મહેનતુ હોતો નથી તે આખી જિંદગી ગરીબ જ રહેશે. ગરીબાઈ શું છે ?

ગરીબાઈનું મૂળ છે આળસ અને આળસનું મૂળ છે ગરીબાઈ. દરિદ્રતા અને આળસ બંને પરસ્પર જોડાયેલા છે. માણસ જો મહેનત ના કરે તો તે ગરીબ જ રહેશે અને માણસની અંદર જો મહત્વાકાંક્ષા નહિ હોય કે હું મારી યોગ્યતાઓ વધારું, તો તે જ્યાં બેસશે ત્યાં જ બેસી રહેશે. તે એવા રોદણાં રડતો રહેશે કે મારા માબાપ મને માત્ર પાંચમાં ધોરણ સુધી જ ભણાવ્યો છે, સાહેબ. મારા કરમમાં આનાથી વધારે ભણતર લખ્યું જ નથી. પાંચમાં ધોરણ સુધી ભણાવીને મારા બાપા મરી ગયા અને પછી મેં ભણવાનું છોડી દીધું. પછી આગળ કેમ ના ભણ્યા ? મારા બાપા મરી ગયા પછી કેવી રીતે ભણું ? માણસ જેવી રીતે રોજરોજ રોટલો પ્રાપ્ત કરે છે તેવી જ રીતે પોતાનું જ્ઞાન, યોગ્યતા અને ક્ષમતા વધારવા માટે નિરંતર પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ. વિદેશોમાં જઈને તમે જુઓ કે ત્યાં રાત્રીશાળાઓ ચાલે છે. માણસો નોકરી પણ કરે છે અને રાતે ભણીને પોતાની યોગ્યતાઓ પણ વધારે છે. શનિવાર-રવિવાર બે દિવસની શાળાઓ આખી દુનિયામાં ચાલે છે.

અમેરિકામાં જેટલા વિદ્યાર્થીઓ સવારની શાળામાં ભરે છે, તેનાથી બમણા વિદ્યાર્થીઓ શનિવાર-રવિવારની શાળાઓમાં ભરે છે. કામ કરતા જાય છે અને બરાબર ભરે પણ છે. ભલે તેઓ વૃદ્ધ હોય કે યુવાન, છતાં ભરે છે, યોગ્યતા વધારતાં જાય છે અને સુસંપન્ન બને છે. યોગ્યતા વધારવી નથી અને કહો છો કે પૈસા આપો. ક્યાંથી પૈસા આપશે ? બાબા આદમના જમાનાની જૂની યોગ્યતા લઈને બેઠો છે અને વારંવાર કહે છે કે મારી ઉન્નતિ કરાવી દો. ક્યાં આધારે ઉન્નતિ કરાવું ? પહેલાં યોગ્યતા વધારો. ના સાહેબ, અમે તો યોગ્યતા નહિ વધારીએ. અમને તો એવા આર્શીવાદ આપો કે અમે જુગારમાં જીતી જઈએ, અમને લોટરી લાગી જાય. બેટા, આવું ના બની શકે. પહેલાં તમારી યોગ્યતા વધારો પછી જુઓ, તમારી આર્થિક પ્રગતિ થાય છે કે નહિ.

તેમના જેટલો લાભ તો લખપતિ, કરોડપતિ કે અબજોપતિ પણ ના ઉઠાવી શકે. ધનની સમસ્યા, આર્થિક સમસ્યા ત્રણ બાબતો ઉપર ટકેલી છે. એક તો માણસ પરિશ્રમ કરતો હોય, મહેનતુ હોય. જે માણસ મહેનતુ હતો નથી તે આખી જિંદગી ગરીબ જ રહેશે. ગરીબાઈ શું છે ?

ગરીબાઈનું મૂળ છે આળસ અને આળસનું મૂળ છે ગરીબાઈ. દરિદ્રતા અને આળસ બંને પરસ્પર જોડાયેલા છે. માણસ જો મહેનત ના કરે તો તે ગરીબ જ રહેશે અને માણસની અંદર જો મહત્વાકાંક્ષા નહિ હોય કે હું મારી યોગ્યતાઓ વધારું, તો તે જ્યાં બેસશે ત્યાં જ બેસી રહેશે. તે એવા રોદણાં રડતો રહેશે કે મારા માબાપ મને માત્ર પાંચમાં ધોરણ સુધી જ ભણાવ્યો છે, સાહેબ. મારા કરમમાં આનાથી વધારે ભણતર લખ્યું જ નથી. પાંચમાં ધોરણ સુધી ભણાવીને મારા બાપા મરી ગયા અને પછી મેં ભણવાનું છોડી દીધું. પછી આગળ કેમ ના ભણ્યા ? મારા બાપા મરી ગયા પછી કેવી રીતે ભણું ? માણસ જેવી રીતે રોજરોજ રોટલો પ્રાપ્ત કરે છે તેવી જ રીતે પોતાનું જ્ઞાન, યોગ્યતા અને ક્ષમતા વધારવા માટે નિરંતર પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ. વિદેશોમાં જઈને તમે જુઓ કે ત્યાં રાત્રીશાળાઓ ચાલે છે. માણસો નોકરી પણ કરે છે અને રાતે ભણીને પોતાની યોગ્યતાઓ પણ વધારે છે. શનિવાર-રવિવાર બે દિવસની શાળાઓ આખી દુનિયામાં ચાલે છે.

અમેરિકામાં જેટલા વિદ્યાર્થીઓ સવારની શાળામાં ભરે છે, તેનાથી બમણા વિદ્યાર્થીઓ શનિવાર-રવિવારની શાળાઓમાં ભરે છે. કામ કરતા જાય છે અને બરાબર ભરે પણ છે. ભલે તેઓ વૃદ્ધ હોય કે યુવાન, છતાં ભરે છે, યોગ્યતા વધારતાં જાય છે અને સુસંપન્ન બને છે. યોગ્યતા વધારવી નથી અને કહો છો કે પૈસા આપો. ક્યાંથી પૈસા આપશે ? બાબા આદમના જમાનાની જૂની યોગ્યતા લઈને બેઠો છે અને વારંવાર કહે છે કે મારી ઉન્નતિ કરાવી દો. ક્યાં આધારે ઉન્નતિ કરાવું ? પહેલાં યોગ્યતા વધારો. ના સાહેબ, અમે તો યોગ્યતા નહિ વધારીએ. અમને તો એવા આર્શીવાદ આપો કે અમે જુગારમાં જીતી જઈએ, અમને લોટરી લાગી જાય. બેટા, આવું ના બની શકે. પહેલાં તમારી યોગ્યતા વધારો પછી જુઓ, તમારી આર્થિક પ્રગતિ થાય છે કે નહિ.

પરિશ્રમશીલતા અને યોગ્યતામાં સતત વધારો એ બે પ્રગતિના રસ્તા છે. ત્રીજો ઉપાય છે કરકસર. આપણે જે બિન જરૂરી ખર્ચા વધાર્યા છે તે ઓછા કરવા જોઈએ. આપણે વધુ ખર્ચા કરીએ છીએ. અઢીસો રૂપિયા કમાઈએ છીએ અને ખર્ચો કરીએ છીએ સાડા ચારસો રૂપિયાનો. એટલે બેઈમાની કરવી પડે છે, ચોરી કરવી પડે છે. દેવું કરવું પડે છે. કોણે કહ્યું હતું કે ખર્ચો વધારો ? ખર્ચામાં તમે કોઈ ઘટાડો કેમ કરતા નથી ? ના સાહેબ , ખર્ચ તો અમે ખૂબ જ કરીશું. તો આવક વધારી દો. અને જો આવક વધે તેમ ન હોય તો ખર્ચા ઘટાડો. ખર્ચો ઘટાડતા નથી અને આવક વધારતા નથી, તો પછી તંગી પેદા ના થાય તો બીજું શું થાય ?

મિત્રો ! આ આધ્યાત્મિકતાના સિદ્ધાંતો છે. ગાયત્રી મંત્રના જો તમે ખરેખર જાપ કર્યા હોય તો આર્થિક સંતુલન વિશે તમારે ખૂબ ધ્યાન રાખવું જોઈએ. તમે કમાઓ તો છો, પણ સાથે સાથે યોગ્યતા પણ વધારો, મહેનત કરો, જેથી આવક વધી શકે. કરકસરનું ધ્યાન રાખો અને આપણી હેસિયત અને કમાણીને ધ્યાનમાં રાખીને જ ખર્ચ કરો. પછેડી પ્રમાણે જ સોડ તારાવી જોઈએ. આ ગાયત્રીનો વ્યાવહારિક પણ છે. અધ્યાત્મ એ માત્ર કાલ્પનિક કે હવાઈકિલ્લા જેવું નથી. અધ્યાત્મમાં આકાશ ફાડીને સંપત્તિ વરસતી નથી. અધ્યાત્મ એવી વસ્તુનું નામ છે કે જે વ્યક્તિની અંદર ગુણોના રૂપમાં, કર્મના રૂપમાં, સ્વભાવના રૂપમાં પ્રવેશ કર્યા પછી વ્યક્તિનું વ્યક્તિત્વ વિકસિત થતું જાય છે. માણસ સમર્થ અને સંપન્ન બનતો જાય છે.

આમ, 'દૃવિણં' સહિત પાંચ સાંસારિક લાભોની વાત કરી. બાકીના બે આધ્યાત્મિક લાભો છે. એક તો છે 'બ્રહ્મવર્ચસ' અને બીજો છે 'પાવમાની દ્રિજાના,' જે મનુષ્યને જીવનમાં બીજીવાર જન્મ આપે છે. દરેક માણસ માતાના પેટમાંથી એક અણઘડ પકુ જેવો પેદા થાય છે. પશુની બે જ ઇચ્છાઓ હોય છે. એક પેટ ભરવાની અને બીજી સંતાનો પેદા કરવાની ઇચ્છા. આથી જન્મથી તો દરેક માણસ પશુ જ છે.

“જન્મના જાય તે શૂદ્રઃ” એટલે કે જન્મથી દરેક માણસ શૂદ્ર જ પેદા થાય છે, પરંતુ પારસના સંપર્કથી લોખંડ જેમ સોનું બની જાય છે, એવી જ રીતે જ્યારે વ્યક્તિ અધ્યાત્મના સંપર્કમાં આવે છે, ગાયત્રી માતાના સંપર્કમાં આવે છે ત્યારે સોના જેવો બની જાય છે, એટલે કે તેનું સ્વરૂપ બદલાઈ જાય છે. પછી તે પશુ રહેતો નથી, માણસ બની જાય છે. માણસને કહેવામાં આવે છે – દ્વિજ,, માણસ કો કહે છે ? માણસ તેને કહેવામાં આવે છે કે જેની સામે પેટ મુખ્ય હોતું નથી, સંતાનો મુખ્ય હોતા નથી. તેની સામે સિદ્ધાંતો મુખ્ય હોય છે, જેના માટે જિંદગી મળી છે. જેની સામે સિદ્ધાંતો મુખ્ય છે તે માણસ છે અને જેની સામે સિદ્ધાંતો મુખ્ય નથી, જેની સામે પશુ પ્રવૃત્તિઓ મુખ્ય છે તે શારીરિક દૃષ્ટિએ માણસ હોવા છતાં પણ રાક્ષસ જ કહેવાશે. એક શબ્દ આવે છે – નરપશુ. નરપશુ કોને કહેવામાં આવે છે ? બેટા, નરપશુ તેને કહે છે, જેનો ચહેરો તો માણસ જેવો હોય છે, પરંતુ તેનું ચારિત્ર્ય પશુ જેવું હોય છે. તેનું નામ છે – નરપશુ. આપણે બધા જ નરપશુઓ જેવા છીએ, પરંતુ નરનારાયણના રૂપમાં, નરદેવતાના રૂપમાં, પુરુષમાંથી પુરુષોત્તમના રૂપમાં જે જીવે છે તેને જ મનુષ્ય કહી શકાય.

મનુષ્ય દ્વિજ કહેવો એ બીજીવાર જન્મ લેવાની નિશાની છે. તેને એટલાં માટે દ્વિજ કહેવામાં આવ્યો છે કે તે બીજીવાર જન્મ લે છે. ગાયત્રી માતાના પેટામાંથી જે બાળકો પેદા થાય છે તેમનું જ નામ છે – દ્વિજ. દ્વિજ એટલે કે સિદ્ધાંતવાદી, આદર્શવાદી. જે વાસ્તવમાં માણસ હોય છે તેનું જ નામ છે – દ્વિજ. જે દ્વિજ હોય છે તે પાવમાની એટલે કે પવિત્ર હોય છે. માણસ અપવિત્ર હોય છે. તે લોહીમાંસનો બનેલો, મળ-મૂત્રથી ભરેલો અપવિત્ર ઘડો છે. તે પવિત્ર કેવી રીતે બને ? પવિત્ર જ્ઞાનથી બનાય છે.

પવિત્ર સત્કર્મથી થાય છે. પવિત્ર સદ્ભાવથી થવાય છે. ગાયત્રી મંત્ર વ્યક્તિના આધ્યાત્મિક જીવનમાં પ્રવેશ કરે છે ત્યારે તે “પાવમાની દ્વિજના” બીજીવાર જન્મ આપે છે અને વ્યક્તિને અંદરથી અને બહારથી, દરેક રીતે પવિત્ર બનાવી દે છે.

સ્વચ્છ, પવિત્ર, તેની વાણી પવિત્ર, તેનું શરીર પવિત્ર, તેના કપડાં પવિત્ર, તેનો વ્યવહાર પવિત્ર, તેનું વચન પવિત્ર, તેનો દૃષ્ટિકોણ પવિત્ર. દરેક વસ્તુમાં પવિતરતા સમાવેશ થઈ જાય એવો દ્વિજ બનાવે છે ગાયત્રી. આધ્યાત્મિક સંપત્તિનું એક ચરણ છે આ - “પાવમાની દ્વિજનામ”.

આધ્યાત્મિક સંપત્તિનું બીજું ચરણ છે - “બ્રહ્મવર્યસ”, બ્રહ્મવર્યસ કોને કહે છે ? બ્રહ્મવર્યસ પણ એક શક્તિ છે. દુનિયામાં ઘણી બધી શક્તિઓ છે. એક શક્તિ એ છે, જેને શારીરિક શક્તિ કહે છે. એક શક્તિ એ છે, જેને આર્થિક શક્તિ કહે છે. એક શક્તિ એ છે, જેને બુદ્ધિશક્તિ કહે છે. એક શક્તિ એ છે, જેને હોશિયારીની શક્તિ કહે છે. એક શક્તિ એ છે, જેને મનુષ્યની સંઘબદ્ધતાની, માનવ સમૂહની અને સંગઠનની શક્તિ કહે છે. દુનિયાની પાંચ શક્તિઓ છે, પરંતુ માણસની સૌથી મોટી શક્તિ છે - આધ્યાત્મિક શક્તિ, બ્રહ્મવર્યસની શક્તિ, બ્રહ્મવર્યસની શક્તિ કેવી હોય છે ? બ્રહ્મવર્યસની શક્તિ વિશે પ્રાચીન ઋષિઓની વાત હું તમને જણાવું છું.

પ્રાચીન ઋષિઓની વાત જવા દો, હમણાંની જ વાત કરું છું. એક દૂબળો પાતળો અડતાળીસ કિલો વજનનો માણસ, દુર્બળ માણસ એક હંટર લઈને ઊભો થઈ ગયો, જેવી રીતે સર્કસનો રિંગમાસ્ટર ચાબુક લઈને ઊભો થઈ જાય છે અને સિંહને કહે છે કે હવે ખેલ કરી બતાવ, બે પગ ઉપર ઊભો થઈ જા. તેણે બ્રિટનના સિંહને કહ્યું, “ક્વિટ ઇન્ડિયા ! ભારત છોડો !” હિંદુસ્તાનના સર્કસના રિંગમાસ્ટરનું હંટર જોઈને અંગ્રેજો ફફડી ઊઠ્યા અને પોતાના બિસ્તરા પોટલાં બાંધીને હિંદુસ્તાનની બહાર ચાલ્યા ગયા. આ કઈ શક્તિ હતી ? આ આધ્યાત્મિક શક્તિ હતી. આ રૂહાણી તાકા હતી. આધ્યાત્મિક શક્તિઓ કેવી હોય છે તે તમે ઇતિહાસમાં જોઈ શકશો. મહાપુરુષોની શક્તિ, મહામાનવોની શક્તિ, જ્ઞાનીઓની શક્તિ, ઋષિઓની શક્તિ શારીરિક નહોતી, માનસિક પણ નહોતી, બૌદ્ધિક પણ નહોતી. આર્થિક દૃષ્ટિએ પણ તેઓ સદ્ગુણ કે પૈસાદાર નહોતા, પરંતુ તેમની પાસે જે અસલ તાકાત હતી તે રૂહાણી તાકાત હતી, જેને આપણે આત્મબળ કહીએ છીએ.

ગાયત્રી મંત્ર જ્યારે કોઈની પાસે આવે છે ત્યારે શું કરે છે ? તેને આત્મબળ પ્રદાન કરે છે, જેને આપણે યોગાભ્યાસ અથવા તપશ્ચર્યાના નામથી ઓળખીએ છીએ.

આત્મબળ કેવી રીતે પેદા થાય છે ? આત્મબળ પેદા કરવા માટેના બે જ રસ્તા છે. એકનું નામ છે યોગ અને એકનું નામ છે તપ. અધ્યયનશીલતા, વિચારોની શુદ્ધિ અને પવિત્રતા, તેનું નામ છે યોગ અને તપનો અર્થ છે - વ્યવહારમાં સિદ્ધાંતોનો સમાવેશ કરવો. પછી ભલે તેમાં આપણને મુશ્કેલી સહન કરવી પડે, પરંતુ મુશ્કેલીઓ સહન કરવા છતાં પણ આપણે શાલીનતાના માર્ગે ચાલતા રહીએ એ તપનો સિદ્ધાંત છે. યોગનો સિદ્ધાંત છે પોતાની જાતને, પોતાના ચિંતનને ભગવાન સાથે જોડી દેવા.

પોતાના આદર્શોને ભગવાનના આદર્શો સાથે જોડી દેવા. પોતાના દૃષ્ટિકોણને ભગવાનના દૃષ્ટિકોણ સાથે જોડી દેવો તેનું નામ યોગ છે. યોગ અને તપ બંનેને ભેગાં કરી દેવાથી, ગાયત્રી અને સાવિત્રીને ભગી કરી દેવાથી ગાયત્રીની ફિલોસોફી અને ગાયત્રીની પ્રેક્ટિસ બંનેનો સમન્વય કરી દેવાથી જે વસ્તુ પેદા થાય છે તેનું નામ છે - બ્રહ્મવર્યસ. અરે સાહેબ, તમે વ્યાખ્યાનમાં જે કહી તે બધી બાબતો અમારી સમજમાં તો આવી, પરંતુ વાત કંઈ જામતી નથી કે બ્રહ્મવર્યસની શક્તિ કેવી રીતે વધી શકે ? અરે, કેમ ના વધે ?

મિત્રો ! હું વધારે તો શું કહું, પરંતુ મેં તમને ઋષિઓની વાત કરી. પ્રાણવાનોની વાત કરી, અભ્યાસની વાત કરી, પરંતુ જો તમને એમાં પણ શંકા હોય તો હું ખૂબ જ નમ્રતાપૂર્વક એક બીજો સાક્ષી તમારી સામે રજૂ કરી શકું તેમ છું, જેને નકારવાની આપણામાંથી કોઈ પણ માણસ હિંમત કરી શકે તેમ નથી. સારું તો બનાવો એવો સાક્ષી. એક સાક્ષી તરીકે આખરે મારે જ તમારી સામે આવવું પડ્યું. હું બીજાં કામોમાં રોકાયેલો હતો, પરંતુ ભગવાને ગાયત્રી મંત્રનો પ્રચાર કરવા માટે મને મોકલી દીધો અને સાથે સાથે તે બધી વિશેષતાઓ લઈને મોકલ્યો કે જેના વિશે લોકો પૂછપરછ કરશે કે સાહેબ,

તમે ગાયત્રી મંત્રની જે વિશેષતાઓ ભૌતિક અને આધ્યાત્મિક લાભના રૂપમાં બતાવો છો તે કેટલે અંશે સાચી છે ? તમે સાબિત કરો. તો બેટા, હું કેવી રીતે સાબિત કરીશ, ક્યાંથી ક્યાંથી સાબિતીઓ લાવતો ફરીશ, ક્યાં ક્યાંના સાક્ષીઓ એકઠા કરતો ફરીશ ?

આ સાક્ષીઓ અને પુરાવાઓ તરીકે હું મારી જાતને તમારી સામે રજૂ કરું છું. મેં જે પાંચ ભૌતિક અને બે આધ્યાત્મિક લાભોની વાત કરી તે જો સાચી રીતે ગાયત્રી ઉપાસના કરવામાં આવે તો સહજ રીતે પ્રાપ્ત થઈ શકે છે.

સાચી રીતની ગાયત્રી ઉપાસના એટલે શું ? આગળ જતા હું તમને જણાવીશ. જેવી રીતે મેં ગાયત્રી ઉપાસના કરી છે, તેમાં મારા જ્ઞાન અને કર્મ બંનેમાં ગાયત્રીનો સમાવેશ થયો છે. પરિણામ શું આવ્યું ? જે લાભો હું જણાવી ચૂક્યો છું તે વાત હવે પૂરી કરીએ છીએ. મારું જીવન ખૂબ જ લાંબું જીવન છે. ઉંમરના હિસાબે, જન્મપત્રિકાના હિસાબે, જન્મ તારીખના હિસાબે મારી ઉંમર સિત્તેર વર્ષ થાય છે અને આમ કેટલી છે ?

આમ તો હું હમણાં જ કહી રહ્યા હતો ને કે ગાયત્રીના પાંચ લાભો હોય છે. ગાયત્રીના પાંચ મુખ અને પાંચ કોષો હોય છે. આ હિસાબે મારી ઉંમર સાડા ત્રણસો વર્ષની થઈ જાય છે. આ જિંદગીમાં મેં જે કામ કર્યું છે તે તમે તપાસી શકો છો કે આટલું બધું કામ સાડા ત્રણસો વર્ષથી ઓછા સમયમાં કોઈ કરી શકે તેમ છે ખરું ?

મેં જેટલું સાહિત્ય લખ્યું છે તેટલું સિત્તેર વર્ષથી ઓછા સમયમાં લખી શકાય એમ નથી. મેં જે સંગઠન ઊભું કર્યું છે તેટલું મોટું સંગઠન કરવા માટે ઓછામાં ઓછી એટલી ઉંમર જોઈએ, જેટલી ઉપર જણાવી છે. મારી પાસે દસ લાખ માણસો છે, જેઓ મારી સાથે કેવી રીતે જોડાયેલા છે તે તમે જોઈ શકો છો.

હું પાંચ વિભાગોમાં મારું કામ કરતો રહું છું. એક સાથે મારા પાંચ યંત્રો કામ કરતાં રહે છે. મારું એક મશીન લેખનનું કામ કરે છે. મારું એક મશીન સંગઠનનું કાર્ય કરે છે. મારું એક મશીન તપસ્વીનું કામ કરે છે, જેથી બીજાઓને વરદાન આપવાના કામમાં આવી શકે. મારું એક મશીન હૃદયની પાસે રહે છે અને મારા જીવનનું જે મૂળ લક્ષ્ય છે, તેને પૂરું કરવા માટેનો તાલમેલ બેસાડતું રહે છે. આવી રીતે એક સાથે પાંચ ભાગોમાં હું કામ કરતો રહું છું.

“એકલો ચાલો રે... એકલા ચાલો રે...” રવીન્દ્રનાથ ટાગોરની આ કવિતાને ગાતા ગાતા અને ગણગણતા હું ચાલું છું. કોણ કોણ ચાલે છે ? એક હું ચાલું છું અને એક મારો પ્રાણ ચાલે છે, એક મારી બહાદુરી ચાલે છે, એક મારી હિંમત ચાલે છે. બીજું કોણ ચાલે છે ? બીજું કોઈ ચાલતું નથી. એક હું અને એક મારી હિંમત, બીજું કોઈ ? ના, બીજું કોઈ નથી મારી સાથે માત્ર બે જ છે. એક મારો આત્મા અને એક મારી હિંમત. તેને લઈને હું આગળ વધતો રહું છું.

ગાયત્રી મંત્ર કે જેનું હું તમને શિક્ષણ આપી રહ્યો છું, ગાયત્રી મંત્ર કે જેની મેં આખી જિંદગી ઉપાસના કરી છે, ગાયત્રી મંત્ર કે જેનો વિસ્તાર હું આખા સંસારમાં કરવા માગું છું તે બધા જ પ્રકારના સામર્થ્યોથી ભરપૂર છે, જે વ્યક્તિની ભૌતિક અને આત્મિક બંને સફળતાઓનાં દ્વાર ખોલવામાં સમર્થ છે. આ છે ગાયત્રી મંત્રનું સામર્થ્ય. આજે આટલી જ વાત, આગળની વાત હવે પછી. ઐ શાંતિ.

જ્ઞાનયજ્ઞમાં તમે પણ આહુતિ આપો

સમસ્ત સંકટોનું એકમાત્ર કારણ છે - માનવીય દુર્બુદ્ધિ. જે ઉપાયથી દુર્બુદ્ધિને દૂર કરી સદ્બુદ્ધિ સ્થપાય, તે જ માનવકલ્યાણનો તથા વિશ્વશાંતિનો સમાધાનકારક માર્ગ છે.

યુગઋષિ પરમપૂજ્ય પં. શ્રીરામ શર્મા આચાર્યજીએ વર્તમાન યુગની સમસ્યાના સમાધાન માટે હજારો પુસ્તકો લખ્યાં છે. આ પુસ્તકોને જન જનને વંચાવવા તે આજનો યુગધર્મ છે.

પુસ્તક સૂચિ નીચેના સરનામે પત્ર લખીને નિ:શુલ્ક મંગાવો. પ્રાપ્તિસ્થાન : ગાયત્રી જ્ઞાનપીઠ, જૂના વાડજ, અમદાવાદ ટે.નં. ૦૭૯ ૨૭૫૫૭૨૫૨

પ્રકાશન : યુગ નિર્માણ યોજના વિસ્તાર ટ્રસ્ટ, ગાયત્રી તપોભૂમિ, મથુરા-૩ ફોન : ૦૫૬૫-૨૫૩૦૧૨૮, ફેક્સ : ૦૫૬૫-૨૫૩૦૨૦૦

E-Mail : yugnirman@awgp.org.